

Budapest,
1943.
febr. 24.

V. évf.
8. sz.

Egyes
szám ára:
70 fill.

REIBER-FILM

SZERKESZTI
D. MATOLAY
K. GÉZA

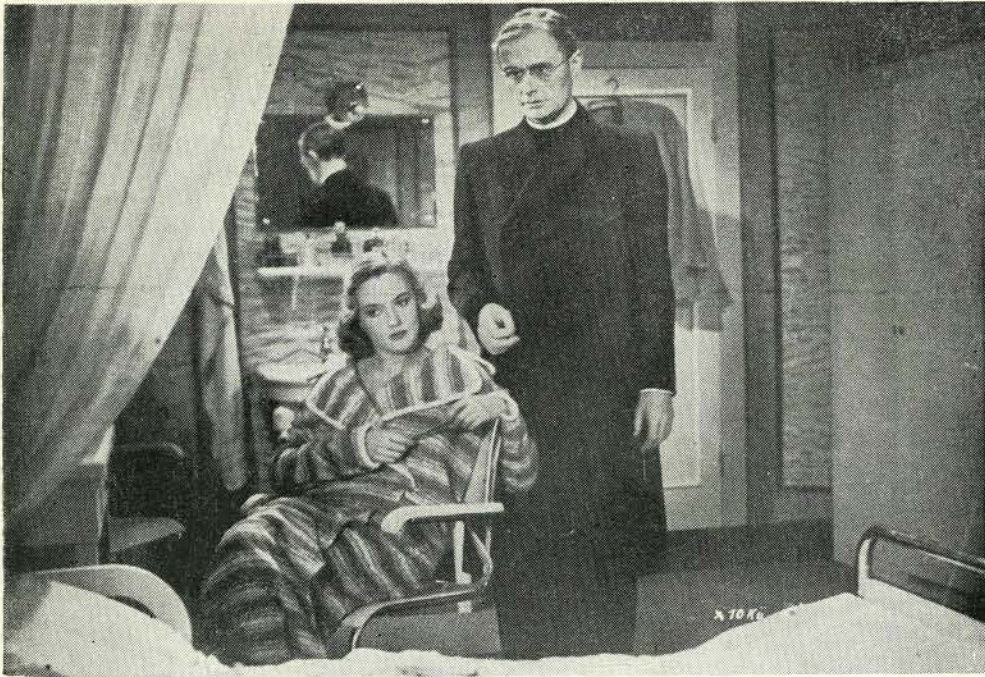
Elkészült TOLNAY KLÁRI

PALÓCVIRÁG

(a kis „Katy”)

című rövidfilmje,

avartotta és forgalombahozza REIBER-FILM, VII., Erzsébet-körút 8.

*Csemege
a közönségnek*

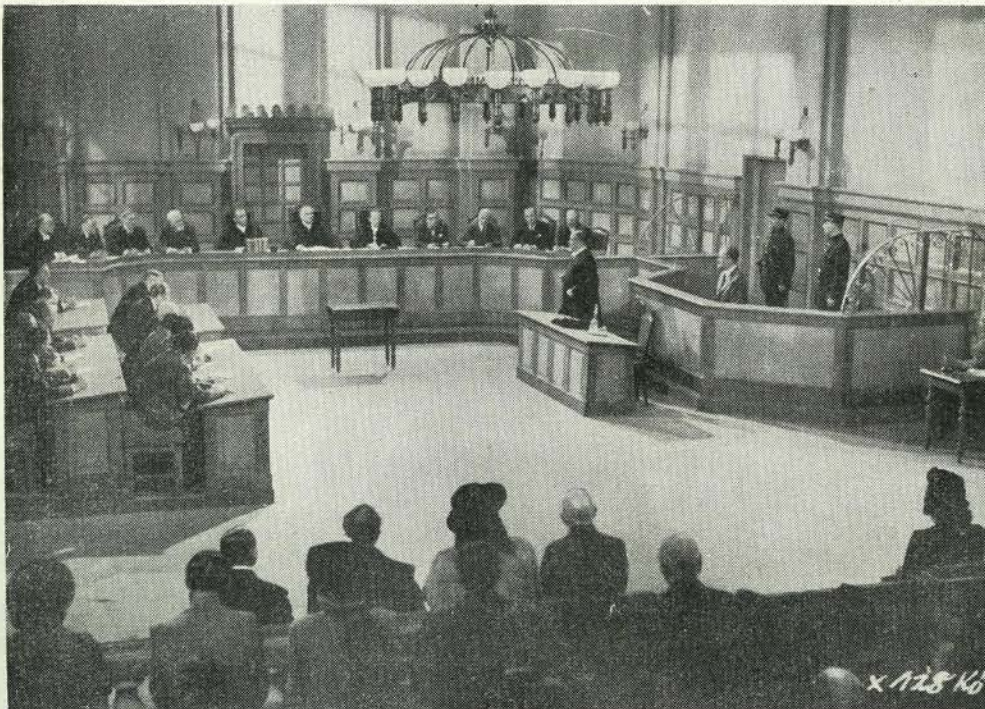
*Bomba üzlet
a mozisnak*

*a Terra
szenzációsan
izgalmas
bűnügyi filmje:*

H A J S Z A

A T E N G E R E N

Rendezte:
ERICH ENGELS

Főszereplők:
**RUDOLF FERNAU
GERTRUD MEYEN
RENÉ DELTGEN**

Forgalomba hozza:

**FILMIPARI
ÉS FILMKERES-
KEDELMI R. T.**

BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS-
UTCA 13. TELEFON: 183-858

MAGYAR

film

SZERKESZTI *St. Matolay K. Fera*

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., Erzsébet-körút 13. IV. emelet.
Telefon: 420-796. Postatakarékpénztári csekksz.: 15410.
Előfizetési ár: egy évre 35 pengő, félévre 18 pengő.

V. ÉVFOLYAM 8. SZÁM — MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN — BUDAPEST, 1943. FEBRUÁR HÓ 24

A filmgyártás anyagi megerősödésének akadályai

Írta: ERDÉLYI ISTVÁN DR.

Akármilyen sokat vitatkoztunk is azon, hogy a filmgyártás szórakoztató ipar, vagy új művészeti ág; mindeképpen kétségtelen, hogy a filmek készítéséhez komoly tőkére szükség van. Így pl. a mai méretű filmgyártás szükséglete (évi 50 filmet és filmenként 250–300.000 pengő gyártási költséget véve alapul) évi 14–15 millió pengőt tesz. Ez a mai viszonyok között is igen jelentős összeg és filmgyártásunk technikai, sőt művészi színvonala is nagy mértékben függ attól, hogy ez az összeg kellő időben és megfelelő helyről rendelkezésre áll-e?

Tudjuk jól, hogy az utóbbi években a magyar filmgyártásról az a közhitel, hogy *kitűnő konjunktúrának örvendő és tőkebefektetésre ennek következtében kiválóan alkalmas lehetőséget nyújt*. Ez a körülmény sokakat arra ösztönöz, hogy a *filmgyártásban konjunktúratis vállalkozás lehetőségeit: óriási kereseteket és nagy munkanélküli jövedelmeket lássanak*. Ez az oka annak, hogy szakmáinkat ellepik a gyártási akarnokok, álvállalkozók és olyan emberek, akik feltételezik, hogy a filmgyártáshoz elegendő kvalifikáció az, ha valaki többször járt moziba és esetleg ú. n. jó összeköttetésekkel rendelkezik.

Épp a napokban keresett fel egy szakmánkívüli barátom, aki egy ismerőse részére olyan igazolást kért tőlem, melyben tanúsítanám, hogy az illető úr magyar filmek gyártásánál már közreműködött. Barátom közölte velem, hogy ismerőse okvetlenül kap műtermi kiutalást, ha ilyen igazolást fel tud mutatni. Természetesen én nem hiszem, hogy ez valóban így lenne és még természetesebb, hogy a kért igazolást nem adtam ki. Ez a nem egyedül álló eset arra a szomorú jelenségre világít rá, hogy bizonyos körök és helyek a magyar filmgyártást éppen olyan könnyű vadászterületnek tekintik, mint amilyenek voltak az utóbbi időben, pl. a textilnagykereskedések,

vagy a cipő kiskereskedői kijelölések területe stb., ahol egyetlen engedély jelentékeny készpénzt, vagy állandó nagyobb jövedelmet biztosított az illető koncesszió tulajdonosának. Valóban megdölgőztató, hogy a fimeges érdeklődés a filmgyártás iránt jóformán kizárólag az ilyen körökből kerül ki. Olyan emberek ezek, akik ha valóban gyártási lehetőséghez jutnak, úgy szakmánkban egy hibás és rossz szellemmel kívül a világon semmit sem hoznak! *Nem hoznak tőkét, mert hisz éppen azért jönnek közzénk, hogy itt keressék azt meg*. Nem hoznak szaktudást, mert hisz az ilyen fajta emberek nem érnek rá egy szak-

mát megtanulni. Ellenben, ha valóban bekerülnek a szakmába, úgy maguk körül terjesztik a dologtalanságot és mutatják a rossz példát a szakma törekvő és tehetséges fiataljai részére. Azok a fiatal szakembereink, akik aránylag nehéz életkörülmények között kevés pénzért sokat és becsületesen dolgoznak; ezektől a jövevényektől azt látják, hogy sokkal több pénzt lehet keresni munkanélkül és hozzáértés nélkül, ha valakinek van elég mersze, hogy egy idegen szakmába befurakodjon és van elég ügyessége ahhoz, hogy a gyártáshoz szükséges jogosítványt magának kijárja.

A gyártás jövedelmezősége és a befektetett tőke kockázata

A filmgyártásban szerepelni akaró vállalkozók egy másik része azoknak a szaktársainknak csoportja, akik miután saját foglalkozási körükben — éppen a tehetségtelenségük következtében — nem tudtak eredményt produkálni és így nem tudtak megfelelő foglalkozást találni, elmennek az illetékes hatóságokhoz azzal a megható érveléssel, hogy ők milyen régi munkásai a magyar filmszakmának és a velük együtt indulók már milyen előrejutottak, ők pedig mennyire lemaradtak és mindez kizárólag azért van, mert ők tehetségesek ugyan, de szegények és ezért nem tudtak boldogulni. Megfelelő jogaimmal kérik tehát a gyártási jogosultságuk megállapítását. Ezek a fajta emberek többször kerítenek maguknak szakmánkívüli kistökést, aki nem lévén tájékozott az őt szakmánkba hozó »szakember«
kvalitásairól, szívesen bocsátja rendelkezésére az egy film gyártásához szükséges pénzt és az ilyen alapon készített filmek lesznek legtöbbször a szezon legrosszabb produkciói. Természetesen a filmgyártás iránt tömegesen érdeklődő új vállalkozóknak ez a két csoportja nagy mértékben akadályozza a magyar filmgyártás színvonalának fejlődését.

Hiszen ezek az alkalmi gyártók és úlszakemberek részben megdrágítják a gyártást (pénzért adván tovább a műtermi jogosultságukat), részben pedig elveszik a gyártási lehetőséget tehetséges és hozzáértő gyártóink elől.

De ez alkalommal nem is erről kívántam beszélni. Inkább arra a különös jelenségre kívánok rámutatni, hogy az újjonnan jelentkező gyártó vállalkozók körében hiányzik a komoly tőke: pedig a nagyobb hozzáértésen és a több tehetségen kívül a magyar filmgyártó szakmának elsősorban komoly és a gyártásban állandóan bennmaradó tőkére lenne szüksége. *Ki kell kutatnunk az okát annak, hogy a komoly tőke miért nem vállalkozik a magyar filmgyártásban és az okokat meg kell szüntetnünk!* Valószínű, hogy a legfőbb ok az, hogy a komoly tőke maga is úgy látja, ahogy a gyártó szakemberek, hogy t. i. a gyártás jövedelmezősége nem áll arányban annak kockázatával és a befektetett tőke nagyságával, de ezenkívül azért is, mert *szakmánk strukturája nem nyújt állandó elhelyezkedésre és a vállalkozásban okvetlenül szükséges fejlődésre lehetőséget*, mindezekon kívül még a vállalkozás foly-

tonosságának az alapjai is hiányoznak. Véleményem szerint ugyanezek az okai annak is, hogy a filmszakma egészséges belső töképeződése semmiképpen sem akar megindulni. Sőt olyan jelenségekkel találkozunk, hogy a filmszakmában az utóbbi időben megkeresett tőkéket a szakma vállalkozói sorozatosan kiviszik a szakmából és más téren iparkodnak gyümölcsozdtetni.

Akkor, amikor megállapíthatjuk, hogy szakmánk további fejlődéséhez több és jobb vállalkozóra és valóban nagyobb tőkékre volna szükség és ez a tőke általában hiányzik; akkor, amikor azt látjuk, hogy a bankhitelnek hirtelen elakadása az egész magyar filmgyártást azonnali megszűnéssel fenyegeti; valóban érdemes elmélnedünk azon, hogy vajjon miért menekül a szakmában megkeresett tőke idegen területekre: miért állítják fel a szerencsésebben működő kollégáink sorban azt a tételt, gyerünk realizálni!? Hol itt a hiba?

Vegyük csak sorba, hogy mi mindent kellene tenni a filmgyártás fejlesztése érdekében? Mindenekelőtt szükség lenne egy *belföldi nyersfilmgyárra*, hogy a magyar filmgyártás ne legyen kitéve meglepetéseknek. Szükség lenne legalább *egy-két újabb műtérre*, hogy egyrészt a magyar filmekben mutatkozó nagyobb szükségletet ki tudjuk elégíteni, másrészt

A film és mozi tőke viszonya

Megpróbálom a hibák egy részére rámutatni: Más szakmában, ha valaki egy vállalkozásba kezd és abba komoly tőkét akar befektetni, a jövedelmezőség állandóságát kívánja. Ha valaki üzletet nyit, a házigazdával rendszerint tíz-húsz éves szerződést köt; vagy éppen saját házában folytatja üzemét. Mindehhez kap egy hatósági jogosítványt, iparendélyt, amelyekkel élete végéig folytathatja a maga számára választott kereső vállalkozást. A választott iparágban üzemét tetszése és lehetőségei szerint fejlesztheti, vagyis ha a szakmájában jó konjunktúra van és ő jó árut termel, úgy a konjunktúra kihasználására üzemét fejlesztheti, a tőkéjét újra befektetheti és többet termelhet. Ennek következtében többet is kereshet, s a változó gazdasági viszonyokkal szemben a jobb viszonyok között megkeresett tartalék tőkének segítségével átvészeli a rosszabb viszonyokat. Egész gazdasági rendszerünknek ez a szabad fejlődési lehetőség az alapja! A mi szakmánkban azonban minden egészen másképp van; itt arra nincs mód, hogy valaki, akár csak két évre is előre szerződéssel biztosíthasson magának műtérmi bérletet. A tő-

a minőségi produkciók részére lehetővé tegyék az eddigieknél hosszabb idejű műtér-fotografálást is. *Szükség lenne anyagilag jobban megalapozott és nemzetközileg is jelentős tőkét gyártó-vállalatokra*, amelyek világviszonylatban is helytálló, gazdag filmeket készítenek, utat fognak külföldön a magyar filmek exportjának és előre viszik a magyar filmgyártás ügyét belföldön is; szükség lenne újabb *hatalmas moziparkra* stb., stb. Mindezekhez pedig komoly vállalkozó, komoly tőke és igen sok munka kellene. És ha már kívülről nem kapunk ilyen vállalkozókat és tőkéket, úgy legalább a szakmai töképeződést kellene lehetővé tenni és a meglévő vállalkozóknak munkaterületet kellene biztosítani! Mi tehát az oka, hogy szaktársaink, mozisok, kölcsönzők és gyártók az utóbbi időben megkeresett tőkéjüket ingatlanokba, ipari üzemekbe, földbirtokokba és egyébebbe fektetik?

Bizony szomorú jelenség, hogy a szakmai tőkehiány mellett mégis az ott megkeresett pénzeket kiviszik és máshol helyezik el, azonban ebben nem igen lehet szaktársainkat hibáztatni. Valóban hazai rendszerünkben van a hiba. Ez az oka annak, hogy komoly tőke nem jön a szakmánkba és a szakma vállalkozói maguk is, amint egy kis pénzt megkeresnek, iparkodnak innen kivinni és biztonságosabb helyen »realizálni«.

kéhiány miatt nem lehet saját stúdiót felépíteni és a filmgyártói szakmában nyert iparjogosítvány nem jelenti azt a garanciát, hogy az illető rendszeresen filmet gyárthat! A mi sajátos rendszerünk mellett évről-évre külön állapítják meg azt, hogy ki jogosult gyártani, így tehát bármikor ki is maradhat a régi gyártó, emellett pl. tavaly évi 2 filmben állapították meg az egy évben egy-egy gyártó részére kiadható műtérmi lehetőséget; ez pedig bizony nem teszi lehetővé, hogy a gyártó vállalkozások komoly tőkét, megalapozott folyamatos üzemekké váljanak. Ezzel az intézkedéssel arra kényszerítik a gyártó vállalkozót, hogy az esetben, ha úgyes és tehetségesen végezte munkáját és annyi pénzt keresett filmjeivel, hogy ez meghaladja az évi 2 film tőkeszükségletét, akkor tőkéjének más szakmai elhelyezkedést próbáljon keresni. Erre a legegyszerűbb mód lenne külföldi filmek vásárlása. Igen ám, de a magyar cégek külföldi filmjeihez hatóságaink nem utalnak ki nyersanyagokat, így tehát az ilyen vállalkozásba fektetett tőke előre is halálra van ítélt. Ha tehát a kölcsönzésben nem lehet vállalkozni, úgy megpróbál ez a szakmai tőke a mozgósínházakban érdekeltéget vállalni. Igen kézenfekvő gondolat! Mert hiszen egy filmvállalatnak anyagi biztonságát növeli, ha egy, vagy több mozgósínház tartozik érdekkörébe. Valóban az a rendszer honosodott meg világszerte, hogy azok a mozisok, akik jelentékenyebb pénzt kerestek, *előbb-utóbb érdekeltéget vállal-*

tak a filmgyártásban; a tehetségesebb gyártók pedig tőkéiknek jó elhelyezkedést találtak a mozgósínházakban. A nagyobb kockázatú gyártást jól támasztja alá a sokkal kisebb kockázatú és meg lehetőségen állandó jövedelmezőséget (bár aránylag kisebb jövedelmezőséget) biztosított mozgósínházi vállalkozás. Igen ám, csak hogy hazánkban ez egyszerűen nem lehetséges, mert eltekintve attól, hogy az olyannyira szükséges újabb mozgósínházi üzemekhez engedélyt szerezni az érvényben levő kontingensrendelet következtében alig lehetséges és a meglévő mozgósínházak sokkal jobb üzleti konjunktúra mellett működnek, sem hogy közülük valamelyik is megvásárolható lenne, ha valamelyik gyártó, vagy kölcsönző vállalkozó mozgósínházat akarna venni, vagy ilyenben anyagi érdekeltéget vállalni, úgy ennek előfeltétele, hogy *előbb »mozi engedélyessé«* kellene lennie.

Nálunk azonban, aki moziengedélyt kap, *annak szigorú reverzálist kell aláírni, hogy mással nem foglalkozik*. Így tehát egy mozgósínházban való érdekeltéssel azzal a következménnyel járna, hogy a *filmgyártást vagy a filmkölcsönzést azonnal abba kellene hagyni*; vagyis egy ilyen lépés nem hogy erősítené a filmgyártó szakmát, hanem *gyöngyöztetné*. Valaki azt gondolná, hogy hiszen lehet mozgósínházakban anyagi érdekeltéget vállalni anélkül is, hogy az illető maga engedélyessé válna. Hiszen a biztonságot, amit egy filmvállalat részére az egy, vagy több saját mozi jelent, el lehet érni más módon is; szakmai szempontból csak az a fontos, hogy az illető filmvállalat az egyes mozgósínházaknál a műsorellátás szempontjából biztosítson magának irányító szerepet. Sajnos, ez sem lehet! Igaz, hogy annakidején a *hírhedt Gerő István ilyen megállapodásokon keresztül építette ki a maga premierszínház-monopóliumát* és az is igaz, hogy az ő premier-monopóliumos rendszere a maga kizárólagosságával a hazai filmvállalatok érdekeit nagy mértékben sértette; azonban ma már ezt nem lehet csinálni! Az egyik legutóbbi rendelet még a mozgósínházak műsorkötését is külön engedélyhez kötötte és különös módon megtiltotta azt, hogy az ilyen műsorkötési engedélyt filmgyártó, vagy filmkölcsönző vállalat tulajdonosának, vagy akár csak tisztviselőjének is kiadhassa. Tehát a filmgyártó tőkéje ilyen módon sem helyezkedhet el a saját szakmában és a gyártó, vagy kölcsönző vállalkozók vállalatuknak ilyen módon sem szerethetnek nagyobb stabilitást. Mit tehet tehát egy magyar filmgyártó a né tán megkeresett tőkéjével? Ha saját stúdiót akarna építeni, ahol állandó gyártásra rendezkedhetne be, akkor szemben találja magát a nyersanyaghiánnyal. Ugyanez történik, ha külföldi filmeket akarna bevásárolni. Mozgósínházakban nem helyezhet el tőkét, új mozgósínházakat nem építhet, tehát kénytelen pénzt vagy bankba vinni, vagy más szakmában elhelyezni.

A szerkesztőségének és kiadóhivatalának új címe:
MAGYAR
film
 VII., Erzsébet-kt.
 13. T.: 420-796

A mozisok gyártani akarnak

A mozgószínházi vállalkozók oldaláról nézve a kérdést, hasonló reménytelenséget látunk azzal a különbséggel, hogy az ő vállalkozásuk egy hosszú koncesszió birtokában legalább állandó jellegűnek tekinthető. Ha azonban szorgalmas és tehetséges munkával és szerencsés körülmények között bizonyos tőkét gyűjtöttek, úgy azt kénytelen a szakmán kívül befektetni, még hozzá lehetőleg nem kereskedelmi, vagy ipari üzembe! (Mert hiszen azzal egy újabb kereső foglalkozást vállalnának, márpedig a moziengedély kikötése szerint az engedélyes mással nem foglalkozhat, különben elveszíti engedélyét.) És ez az intézkedés; amelyik természetesen rákényszeríti a mozgóképszínházban képződött szakmai tőkét arra, hogy a szakmából kimeneküljön, különösen akkor súlyos és veszélyes, amikor egy mozgószínházi üzemnek több engedélyese van, hiszen ezeknek a részére egy-egy moziüzem elegendő munkaterületet nem igen ad és így az engedélyben foglalt intézkedés tértelenségre kárhozhatja őket. A magyar filmgyártás szempontjából ez az állapot azért látszik különösen károsnak, mert hiszen

a filmkölcsonzó és filmgyártó szakma igen jó és félig-meddig már képzett utánpótlást nyert a mozgószínházaknak tapasztaltabb és tehetségesebb vezetői köréből és valóban hiányzik gyártó vállalkozóink közül a mozis-társadalom. Úgy tudom, hogy a mozgószínháztulajdonosok szövetkezetükön keresztül szeretnék is résztvenni a magyar filmgyártásban! Ha nem is fűzünk messzemenő reményeket ahhoz, hogy éppen ez a vállalkozás lesz az, amelyik mozgószínháztulajdonosoknak a filmgyártásba való tőkés bekapcsolódását szerencsésen fogja megoldani, de mindenesetre azt a tényt, hogy a filmszínháztulajdonosok tőkéjük a magyar filmgyártásba be akarják hozni, igen örvendetes és helyes gondolatnak tartom. Meggyőződésem, hogy azok az okok, amelyek miatt hatóságaink a moziengedélyeseknek másirányú vállalkozási, illetőleg munkavállalási szabadságát megkötötték, megszűntek; hiszen a mai körülmények között a közérdek azt kívánja, hogy minden magyar ember minél többet dolgozzon, a munkaterületeken pedig elsősorban vállalkozókra van

szüksége a magyar gazdasági életnek. Jóformán a magyar jövő függ attól, hogy fiainkat mennyire tudjuk a gazdasági életre, gyakorlati pályákra átnevelni, épp ezért hiba lenne a tehetségesebbjét vállalkozási szabadságában megkötöni és pl. ha a mozgószínházi vállalkozókat arra kényszerítjük, hogy állami jogositványukat, mint egy hivatali íróasztalt kezeljék, úgy az ilyen intézkedéssel nem fogjuk helyesen szolgálni a nemzet érdekeit!

Visszatérve tehát eredeti témánkra, szomorúan kell ismételtlen megállapítani, hogy a szakmai töképeződés elmaradásának, valamint a komoly idegen tőke kimaradásának szerves okai vannak és ezeket az okokat meg kell szüntetnünk, ha azt akarjuk, hogy a magyar filmszakma egészséges szervezet gyanánt tovább fejlődhessen. Higgye el minden érdekelt és minden illetékes, hogy a magyar filmszakma tagjaiban van elég élet-erő, van hozzáértés, vagy vállalkozási kedv, van tehetség és mindezek mellett a biztos és eredményes fejlődés nem maradhat el, ha mindezeknek az értékeknek az érvényesülése elé tornyosuló sok-sok akadályt valóban elhárítanak.

5 PREMIER MOZGÓJÁTSSZA EGYSZERRE A FŐVÁROSBAN A DONPARTI KARÁCSONY-T

BULLA ELMA
első rövid filmje
elkészült és
azonnal beosztható

REIBER FILM

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 8. TELEFON: 220-497

A JAPÁN FILMGYÁRTÁS

— Beszélgetés dr. Hiro Suga, a Pázmány Péter Tudományegyetem lektorával —

A Gellérthegy egyik kies-
fekvésű villájában beszélge-
tünk el dr. Hiroo Suga egye-

sajátítani a japán nyelv tu-
dományát. Suga dr. nyolc hó-
napja van Magyarországon és

rovásírásunkhoz hasonló ideo-
grafikus írásjeleket. Mindjárt
az adatokat is bediktálja.
Eszereint:

1931-ben	1458
1932-ben	1496
1933-ban	1664
1934-ben	1718
1935-ben	1774
1936-ban	1997
1937-ben	2097

mozi működött a japán szig-
etország területén, továbbá
Kínában (a japán-kínai há-
ború kitörése előtt) és Man-
dzsukóban. Ezidőszerint nem
állnak adatok rendelkezésre,
de hozzávetőlegesen 2800
mozi látja el közönségük
szórakoztatását (A Magyar
Nemzet 1943. január 5-i szá-
mában a Courier de Geneve-
re való utalással egy cikk je-
lent meg, mely szerint 80.200
filmszínház elégíti ki a japán
szükségletet. Ebből 15.000
legmodernebb berendezésű,
3000 nézőig terjedő befoga-
dóképességgel. Évente 175
millió jegyet adnak el. Nem

hinnénk, hogy a svájci lap
cikkének adatai szakember tol-
lából származnak, hiszen pl.
Németországban mindössze
8000 mozi látja el a 100 mil-
liós kultúrnemzet szükségle-
tét. Szerk.)

A »Mindig előre« című film legkedvesebb jelenete

temi lektorral, aki szerényen
hátrít el magától minden títu-
lust, pedig a kultúrattasé sok-
rétű munkáját végzi mérföld-
ezrekre hazájától és bármely
területen kapaszkodunk a tár-
salgás folyamán egy-egy ér-
dekes témába, mindenhol ott-
honosan mozog.

arra is szakít időt, hogy rend-
szeresen foglalkozzék tanít-
ványaival.

Nagy szeretettel beszél a
filmről is.

Mint megtudjuk, a kultúr-
és történelmi film nagy sze-
repet játszott a hazafias japán
nemzet kifejedésének út-
ján. Természetszerűleg mai
körülmények között az a kap-
csolat, ami az anyaország és
európai követsége között van,
nem terjedhet ki részleteiben
egy-egy szakmacsoportra vo-
natkozóan, különösen nem mű-
vészi vonatkozásban. Így a
filmet illetően azokra az ada-
tokra vagyunk utalva, melyek
a háborút megelőző időt
szemléltetik, de lényegében ez
is megközelítőleg tájékoztat
a japán film helyzetéről.

— Milyen fejlődést mutat a
mozik száma az utóbbi évek-
ben? — tesszük fel a kér-
dést.

— Meg tudom pontosan
mondani — feleli dr. Suga
—, csak kissé utána kell réz-
nem. — Japánbetűs lexikont
emel ki könyvtárából s fe-
lülről lefelé olvassa, a mi ősi

Modern japán színész (Saito)

Filmbehozatal és gyártás

— Ha már ezzel fárasztot-
tam — vetem közbe —, arra
is szeretnék választ kapni,
hogy a háborút megelőző
években milyen volt a film-
behozatal.

1930-ban	270
1931-ben	251
1932-ben	293
1933-ban	287
1934-ben	320
1935-ben	311
1936-ban	341
1937-ben	287

idegen filmet hoztak be Ja-
pánban. 1934-től fokozatosan
csökkent a japán filmbeho-
zatal és ma már egészen bizo-
nyos, hogy német filmek ki-
vé-elével nem is játszanak ide-
gen filmeket.

— Hogyan oszlottak meg
az idegen filmek?

— 1937-ben, mikor eljöt-
tem, 231 amerikai, 21 fran-
cia, 14 német, 12 angol, 3
osztrák és 5–6 vegyes fil-
met mutattak be Japánban.

Sanaé Takasugi
a japánok kedvence

Meleg szeretettel beszél
magyar tanítványairól, akik
az egyetemen igyekeznek el-

Jelenet »Az utazás«-ból (Shinkó produkció)

Sajnos, kapcsolataink nem mélyültek el annyira, hogy magyar filmet is bemutathattunk volna.

Stúdiói Kyoto városában vannak.

— Milyen tökével dolgozik egy-egy vállalat?

Takako Isié művésznő bizonyára nálunk is kapna szerződést

Ezután a japán filmgyártás irán érdeklődünk.

— Legismertebb vállalataink a Shochiku Cinematograph Co. Ltd. és a Shinko Eig. (W) a Co. Ltd., ez a két vállalat Ofuna városában van, amely a tokiói tengerévből partján fekszik. Az újabb vállalatok sorában legismertebb a Nippon Katsudo Shashin Co. Ltd., melyet rövidítve »Nikkatsu«-nak neveznek.

Japáni »filmmosoly«

— Hogy példát említek, a Shochiku Co. Ltd. tőkéje legutóbb 38 millió yen volt a béke utolsó éveiben, ami kb. ugyanannyi pengőnek felel meg. A gyárnak egyébként 21 vezető tisztviselője, 17 operatőrje, 232 férfi, 127 nő és 31 gyermek szerződötetett színésze van.

Áttértünk ezután a japán filmekre.

— Mennyi filmet gyártanak Japánban?

— 1937-ben 504 japán film készült, azonban ebben az időben az volt a szokás, hogy a mozgók 3–4 órás előadást tartottak, mikor két hosszú játékfilmet is lejátszottak. Ebből kifolyólag a filmszükséglet is nagyobb volt. A gyakorlati tapasztalat azonban azt mutatja, hogy ezen a részen is észszerű beosztással kell élni és így, akárcsak Európában, nálunk is csak egy játékfilmet adnak most már egy műsor keretében, kiegészítve a híradóval és a

kultúrfilmekkel. Jelenleg kb. 280–300 film látja el Japán filmszükségletét, de ezeket a filmeket játsszák Koreában, Mandzsukoban, Kínában és a megszállott holland-indiai szigeteken is.

A híradókra tereljük most a szót.

A japán híradó

— A híradó-szolgálatot a legnagyobb újságvállalatok operatőrjei látják el. Hogy ezidőszerint egyesítve vannak-e ezek a híradók a háború tartama alatt, nem tudom pontosan megmondani, de közvetlen a háború kitörése előtt ugyancsak kiterjedt munkát végzett a 8 híradóvállalat. A Daimai-Tonichi nemzetközi újság híradója 144 kópiát készített egy-egy híradójáról. A nálunk hallomásból ismert Domei c. újság 85,

Sano a bonvián

ramountnak a háború kitöréséig öt operatőrje dolgozott Japánban és félhaviként jelentette meg anyagát. Amint láthatjuk, a 8 vállalat kb. 80 operatőrt foglalkoztatott a japán események felvételére. Valószínű csereviszony alap-

Az 1730 személyes Hibiya Gekijo tokiói filmszínház bejárata

a Yomiuri 92, a Hassei 40, a Sekai No Ugoki 17, az Asahi világújság 130 másolatot hozott forgalomba. A Pa-ján a külföldi híradók is sokat átvettek a Távolkelet színes anyagából, de különleges szerződések kötötték ezeket a

vállalatokat az UFA, Tobis, Bavaria, Luce, Fox-Movietone, Pathé Journal, Müller stb. vállalatokhoz, hogy így behálózják a világ híradószolgálatát. A magyar közönségnek is többször volt alkalma látni a hősiesség japán nemzet harcát a nagyrészt keskenyfilmeken eljuttatott eseményekről. Így pl. a nagyfontosságú Pearl-Harbor-i légi-

támadás részleteit éppen ezen a híradókon keresztül láthatta a magyar közönség, nem is beszélve a japáni hadműveletek kitűnő felvételeiről. Ezeknek az újság-vállalatoknak (pl. Tokyo Asahi Shinbun Sha) saját repülőgépeik vannak, melyek a legítávolabbi részokről is kizárólag híradókat szállítanak a központokba, további feldolgozásra.

Japán filmcímek

— A magyar filmközönség kíváncsi volna arra, hogy a japán filmek címei mennyiben hasonlítanak az európai felfogáshoz.

— Egyik legérdekesebb filmünk a »Kaze no naka no kodomo«. Ez a hosszú mondat magyarul »Gyermekek a viharban« címmel felel meg.

— Ahogy visszaemlékszem azokra a filmekre, amiket legutoljára hazámban láttam, elsorolom néhányának a címét:

Dal a virágkosárról
Hold a romok fölött
Ez a nép
Új föld

A meztelen országot
Asakusa fénye
Hűség az egyedüli út
A szomorúság és a szerelem völgye

Mindig előre
Forró hullám
Kő az utca szélén

— Egyik érdekes történelmi filmünkben dolgozták fel az 1615 májusában lefolyt osakai ütközetet.

— A magyar közönség kíváncsi volna, hogy mennyiben tér el témájában, felfogásában a japán film az európaiktól?

— Egyik jellegzetes, leg-

A »Wakai hito« (Fiatalkok) két főszereplője

utóbb látott filmünknek, az »Uma«-nak tartalmát foglalom össze.

— »Uma« magyarul lovat jelent. Északjapán területén játszódik le a történet, ahol egy szegény család éli hétköznapi életét. A környék híres a lótenyésztéséről és a kereskedők gyakran mutatkoznak a parasztok között. A szegény család szemefénye leányuk, Ine, kinek legjobb barátja apjától kapott lova. Ennek hátán nyargalássza keresztül-kasul a vidéket. A ló és gazdája nagyon szeretik egymást, de mikor egyszer a ló megbokrosodik s a lány súlyosan megsebesül, a nemes állat kiesik a család kegyéből. Egyébként is nehéz idők járnak a szegény parasztok felett és így most már el kell adni a lovat. A leány bemegy a városba dolgozni, hogy kedvencét megmentse az eladástól. Ekkor azonban kitör a háború, a hadseregnek szüksége van minden párpára, így a leány könnyes szemmel adja oda a hazának legkedvesebbjét, mert a hazaszeretet minden érzésnél előbbrevaló.

— Eddig volna a film tar-

talma. Az európai fülnek talán különösen hangzik ez a történet — mondja szinte mentegetőzve —, de a mi egyszerűbb életéhez szokott népünk nehezen tudna belehelyezkedni azokba a társadalmi formákba, melyek között a többi kontinensek nemze-

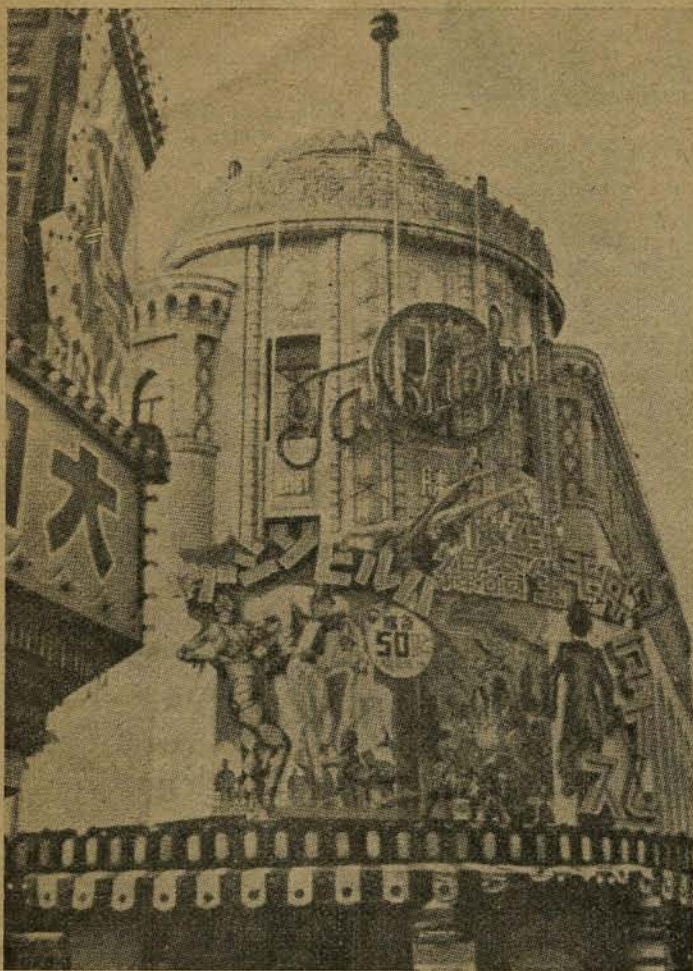

Egy igazi japán: Ichikawa

tei élnek. Részére megmagyarázhatatlanok az ott előforduló problémák és így legnagyobb részben csak exotikumot lát azokban.

Kan'emon Nakamura vonásai egyik magyar filmszínészünkre emlékeztetnek...

Jellegzetes japán mozi homlokzat díszítése (Taisho Kan férőhely 1178)

Nippon színészei

A rendelkezésre álló anyagból most már néhány híres japán filmsztár képét vizsgálhatjuk végig. Megállapítható, hogy az arcokban való szépségkeresése hajlik az európai és amerikai felfogás

A bájos arcot mindenhol kedveli a közönség

felé és a baba-típust épp úgy megtaláljuk a japán művésznők gárdájában, mint

pl. a magyarok Hosszú Zoltánját. Ez utóbbinak képét annyival is nagyobb érdeklődéssel szemléljük, mert keleti rokonságunk érdekes vetületét fedezhetjük föl benne. Leghíresebb hölgy-sztárjaiknál érdekes párhuzamot vonhatunk azokkal az Egyesült Államokban született japán lányokkal, akiknek arca a klíma adottságaiból kifolyólag, továbbá minden valószínűség szerint a hazaitól eltérő táplálkozással (télen nyáron van friss saláta, gyümölcs stb.) összefüggően uniformizálni látszik Amerika sokrétű nemzetiségét. Legtöbbször szépítőleg és jótékonyan hat egy másik világ-rész természeti adottsága és a néger, kínai vagy lengyel »második generációs« közlebb kerül ahhoz a típus-szép-höz, ami az amerikai görböt oly megkülönböztethetetlenül jellemzi. Japán az utolsó évszázad folyamán páratlan lendülettel kapcsolódott a fehér kultúrába. Egyetemi

hallgatói, tudósi valósággal ellepték a világ egyetemait, hogy tudásukat fajtájuk előrelendítésére összegyűjtsék és nemzetük javára felhasználják. Természetes hát, hogy teszem azt, az Európában ta-

mult japán stílusában, arckifejezésében is vitt magával ebből a szellemi közösségből, ami aztán ízlésben és külsőségekben is lényegesen közelebb hozta hozzánk akár az előző 4000 esztendő.

Milyen a japán mozi?

— Külsőségeiben bizony elűt az európaiatól és díszítésében érdekesen nyilvánulnak meg a japán építkezés jellegzetességei, különösen keverve a régi és modern elemeket. Mindenesetre a mozik külsőjében is kifejezésre jut a szórakoztató helyiség jellege, melyet a transzparenszek és elektromosság adottságainak megfelelően komponáltak egybe. Kétségtelenül Észak-amerikában bizonyos hatását fedezhetjük föl a mi mozgóink, szórakozóhelyeink díszítési stílusainak, ami ha nálunk mindennapi is, a külföld épületei között exotikumot és érdekes színfoltot jelent. Eppoly érdekeset, mint maga a film, amely ma már kultúrkincsévé vált az emberiségnek.

— A japán film ma már az egész Keletet behálózza, ahol

diadalmas lobogónk leng, és bízunk benne, hogy ha majd Magyarország közönségének alkalma lesz látni filmjeinket, jobban megismerheti a japán nép lelkét és életét, hogy ezzel is közelebb kerüljön a két nemzet egymáshoz.

Búcsúzunk. Mintha testvér házában lettünk volna, úgy jövünk el a gellérthegy-i világból.

Japán felségterületen voltunk két óráig.

A nap is szebben kacérkodik a tavasszal, ahogy lefelé indulunk a szürke város felé. A nap... melynek motívumai valahonnan Keletről kerültek a székely kapuk fagra-gásos díszei közé. Talán a rovásírás titkaival hoztuk el ilyen messze valahonnan Keletről.

Gyimesy Késés Ernő

A »Nikkatsu« filmvállalat Kyoto városában készíti a legérdekesebb japán történelmi filmeket (Bando)

NAGY-BRITANNIÁBAN majd minden második mozi bezártak játszófilmek hiánya miatt. Az angliai filmgyártók nem tudnak a békeidőkhöz mérten kellő számú film-utánpótlásról gondoskodni a háború; idők egyszerű kövek kezmenye: a nyersanyaghiány miatt.

ÚJ ERŐRE KAPOTT A MAGYARORSZÁGI KISFILMGYÁRTÁS. Újszerű filmgyártásba kezdett Reiber Antal, aki mint mozis régi szakember, de filmek készítésével mindössze egy éve foglalkozik. Mozi idejéből való tapasztalatai alapján ismeri közvetlenebbül a filmszínházak műsorkívánságait és most a külföldi rövidfilmek behozatalának megcsappanása folytán, kisfilmek gyártásával kezdett foglalkozni a hiány pótlására. Új vágáson indult, amennyiben minden produkciójának főszerepére a magyar filmgyártás legkiválóbbjait szerződtette. Kisfilmjein Tolnay Klári, Bulla Elma, Kiss Manyi, Turay Ida, Jávor Pál, Mály Gerő, Sárdy János, Pethes Ferenc, Maklár Zoltán szerepelnek. A kisfilmek a Hunniában készültek, s rendezői között Hamza D. Akost, Keviczky Kálmánt, Róthonyi Akost, Farkas Zoltánt és Katonka Lászlót találjuk. Eddig hét kisfilm készült el, melyeket már a közeljövőben lovábbiak követnek

ÖSBEMUTATÓ. A hónap elején Szabadkán tartották a »Külvárosi órszoba« ösbemutatóját, ahol a Hamza D. Akos rendezésében elkészült film nagy sikert aratott. A film külső felvételei a Magyarországon csak magyarországon csak magyar vállalatok foglalkozásának forgalombahozatallal címmel háromrészes cikkben világít rá arra az elsődleges filmgyártó követelményre, amely azt kívánja, hogy a nemzeti filmgyártásunk intézményes hatósági védelemben részesüljön.

A »TENTAZIONE« OLASZ FILM BUDAPESTRE ÉRKEZETT. Az eddig ritkán látott művészi eszközökkel megrendezett, különleges kiállítású, hatalmas olasz filmnek kiemelkedő érdekességét ad az, hogy a két főszerepet magyarok játsszák benne: Szeclezky Zita és Kiss Ferenc,

HONVÉDEINKÉRT...

A MAGYAR MOZGÓFENYKÉP GÉPKEZELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE 200 pengőt küldött szerkesztőségünk címére azzal a kéréssel, hogy azt a Főméltóságú Asszony által rendezett akció keretében a honvédecsládok javára juttassuk. Az egyesület ezzel is példát mutatott arra, hogy az egyesületeknek is ki kell venni részüket a jótékonyaságból.

KÜZDJ TE IS ÖNZETLENÜL ÉS GYŐZNI FOG A KATONÁD. Ezt a sort olvassuk a káli Kultúr Mozgó plakátjáról. Valóban a mozgók plakátjait mindenképpen elolvassa az érdeklődő és ha egy-egy rövid mondat felhívja a figyelmünket, ezzel is szolgálatot teljesít. A szerencsés öt-

lethez gratulálunk a Kultúr Mozgó derék vezetőjének, Farkas Lászlónak, ki ezzel is a maga helyén és a maga módján vall színt öszinte érzelmeiről. A plakát befejezése is ilyen jelmondat:

»Unatkozol?
Beszélgetni még?
Terjeszted rémlátásaidat?
Gondolkozz!!!
Nem hátba támadod-e a Te katonád?«

A bátai mozgó engedélyese, Halász Ferenc, a honvédecsládok javára 50, a dunaszerdahelyi Nemzeti Mozgó engedélyesei: Tertyánszky Pál és Illényi Károly 41.04 pengőt küldött be szerkesztőségünkbe azzal a kéréssel, hogy ezt illetékes helyre juttassuk.

A BERLIN-FILM ELSŐ BEMUTATÓJA PESTEN »A talpraesett leány« című vígjáték lesz. Ennek a legfiatalabb német filmgyártóvállalatnak Jonen Henrik a gyártási főnöke, aki nemrégiben a Hunniában is vezette a német filmek gyártását.

»HOSSZÚ-FILM« ELNEVEZÉS ALATT új filmgyártó vállalat alakult, amelynek vezetői Hosszú Zoltán és felesége, Eszenyi Olga. A népszerű művészházaspárnak nem kétséges, hogy az üzleti élet terén is nagy sikereik lesznek.

A Magyar Film cikke a Déli Magyar Szóban

A *Déli Magyar Szó* ismételt terjedelmes tudósításban számolt be a *Magyar Film* által ismertett filmgyártási problémáinkról. Egyik legutóbbi számában »Magyarországon csak magyar vállalatok foglalkozásának forgalombahozatallal« címmel háromrészes cikkben világít rá arra az elsődleges filmgyártó követelményre, amely azt kívánja, hogy a nemzeti filmgyártásunk intézményes hatósági védelemben részesüljön.

A cikkíró Sebők László többek között így ír:

— Régi panasza a fejlődő magyar filmgyártásnak, hogy ahhoz, hogy megerősödjön a külföldi filmeknek méltó versenytársa legyen s azokat a magyar filmpiacon az őket megillető helyre visszazorítsa és a külföldön is megállja velük szemben a helyét, — nem részese az illetékes körök részéről elég, illetve meg-

felelő támogatásban. Így aztán a betóduló külföldi filmek nyomása következtében a magyar filmvállalatok bevétele nem tudja elérni azt az összeget, amelyből többet tudnának áldozni a filmek előállítására és így kiállítási költségeinek emelésére. A magyar filmproducers kénytelenek lemondani örök vágyálmukról, hogy a magyar történelem kimagasló eseményeit dolgozassák fel, mert az olyan — milliós — összegbe kerülne, amelyet a jelenlegi helyzetben képtelenek behozni.

— Ez a fájó kérdés állandóan foglalkoztatja a magyar szakköröket és nem szűnnek meg új és új javaslatokat felvetni, — hogyan lehetne a magyar filmnek hóna alá nyúlni.

Ezután a *Déli Magyar Szó* idézi a *Magyar Film* cikksorozatából Matolay Géza főszerkesztő sorait az intézményes hatósági védelem kérdésével kapcsolatban.

A »LEGÉNY A GATON« CIMŰ ÚJ SLÁGER-FILM egyik szerepét Rév Erzi, a Royal Revüszínház közkedvelt sztárja alakítja. A filmét Bán Frigyes rendezte. Játsszik még a filmben Vaszary Piroska, Csikós Rózi és még sokan mások, az első vonalbeli színészeink közül.

A »HÁZASSÁGGAL KEZDŐDİK« új Muráti film felvételei befejeződtek. A filmet Vaszary János írta és a férfi főszerepet Hajmássy Miklós játssza a tőle megszokott kedveséggel és a szerepét átérző színész komolyságával.

BÜNYÖGYI CSELEKMÉNYT ELEVENIT MEG nem mindennapi művészettel Mattoli az olaszok híres rendezője legújabb filmjében, amelyet a közeli jövőben nálunk is bemutatnak a közönség előtt. A »Lezárt ajkak« című izgalmas filmnek főszerepeit Fosco Giachetti, Andrea Checchi, Carlo Campanini és Anette Bach játssza.

Az »ÓPIUMKERINGŐ« C. FILM FŐSZEREPÉT KARÁDY KATALIN JÁTSSZA. Karády magánéletének naplójából egyes részleteket visz a nyilvánosság elé. A film különleges voltát ez a körülmény még csak emeli s a magyar mozilátogatók hatalmas tábora nagy érdeklődéssel várja a film bemutatását.

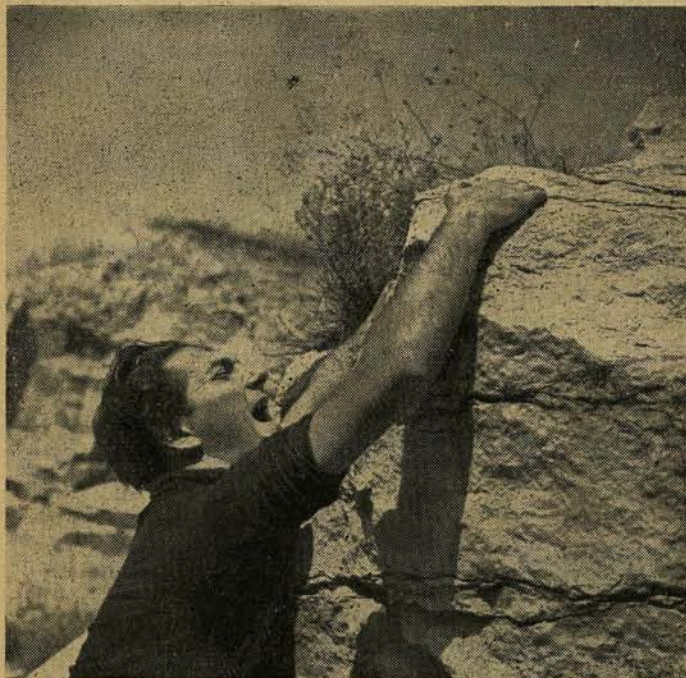
MEGJELENT A »FORRÁS« MÁSODIK SZÁMA. A Hankiss János szerkesztésében megjelent nagyszerű irodalmi és kritikai folyóiratban »A film és a mai ember« címmel Dálok János írt kiütő cikket. A kiváló folyóiratban Szinyei Merse Jenő, Nyirő József, Herczeg Ferenc, Eszterhás István és még sok más magyar kiütőség cikkét és nyilatkozatait olvashatjuk.

KRISTINA SÖDERBAUM játssza férjének, Veit Harlanak, a prágai Barandov-filmgyárban készülő új színes filmjének női főszerepét.

Keresztény gépész felmondatlan főgépész állásban, hosszú premier-színházi gyakorlatl, 30 éve a szakmában gyakorlott erősítő technikus, állást változtatna. Szíves megkereséseket kér »Potet labor« jeligére a kiadóhivatalba.

Bemutató előtt az „Éjféli gyors”

Hézagpótló szerepet játszik ez a nagyszabású izgalmas film, mely úgy témájánál fogva, mint érdekfeszítő eseményével hivatva van azokat a külföldi filmeket pótolni, amelyek hiányzanak a magyar piacon.

Greguss Zoltán egyik legizgalmasabb jelenetében

IRTA:

Segesdy László

RENDEZTE:

Rodriguez Endre

ZENE:

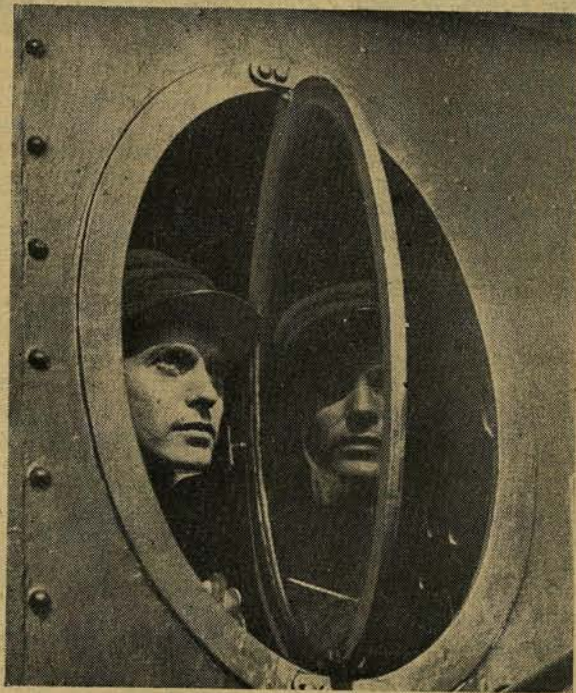
Dolesskó Béla

KÖSSÉ LE!
OSSZA BE!

TÁTRA FILM

GÖBL A. GYÖRGY
FILMKÖLCSÖNZŐ ÉS FILMGYÁRTÓ
VÁLLALATA

BUDAPEST, VIII., ERZSÉBET-KÖRÜT
9-11. TELEFON: 22-10-22

Sárdy János, mint mozdonyvezető

FOSZEREPLŐK:

Bordy Bella, Sárdy János, Greguss Zoltán, Bilicsi Tivadar, Toronyi Imre, C. Turáni Endre, Török Ilonka

Bordy Bella és Sárdy János az „Éjféli gyors” című filmben

Bajtársak

Forgatókönyv:

Jablonszky Ferenc

Írta: *vitéz Somogyváry Gyula*

Rendezte: *Pacséry Ágoston*

Főszereplők: *Simor Erzsi,*

Timár József, Szilassy László

Halassy Mariska, Kürthy

György, Juhász József

Zene: *Beck Miklós*

Operatőr: *Icsey Rudolf*

Hang: *Rónay Gyula*

Gyártásvezető: *Csapó Géza*

Díszlet *Pagonyi János*

Beszél: *magyarul*

Cenzúra: *aluli*

Produkción: *Szarka Sándor*

Forgalombahozza: *Pergőkép-
forgalmi kft.*

Bemutatja: *Corvin, Korzó.*

A »Bajtársak« azok közül a filmjeink közül való, melyeknek mondanivalója jóval túléli a megtekintés idejét. Azt a problémát veti fel, hogy az önhibáján kívül bénává lett férfi lehet-e egész életet betöltő, teljes értékű férfi. A probléma gondolkodóba ejt. A film csupán keret és szépen megvalósított eszköze a gondolatnak s így filmet és irodalmat egyszerre kapunk.

A robogó vonaton kapcsolódunk bele az eseményekbe. A zárkózott mérnökember (Timár József) tervrajzaiba merülve utazik vidékre s éppen leszállni készül, mikor egyik fülkéből egy dalolgotó leánynak hangját hallja a folyosóra szűrődni. Most már letesz a leszállás tervéről és szembe helyezkedik el a bájos utassal (Simor Erzsi). Jóllehet nem ismerkedik meg vele, a kép mélyen lelkében marad, még akkor is, mikor a kötelesség a harctérre szólítja. Régi barátjával (Szilassy László) szolgál együtt s a front levegője — ha ez lehetséges — a barátságánál is messzebbre, a *bajtársisággig* növeli a barátságot. Természetes hát, hogy mikor hadnagy-társra megebesül, élete kockáztatásával menti meg sebesült bajtársát, de ez a vállalkozás félkarjába kerül. A két sebesült most már egymás mellett kerül haza. A hadnagyot (Szilassy) menyasszonya várja otthon, a sebesült főhadnagy (Timár) úgy érzi, hogy lelkének csak egyetlen vigasztalása volna, ha rátalálna arra a »Napsugárra«, kinek

képét a vonatonutazás óta szívében hordja. Mikor a sebesült látogatások ideje elérkezik, kétségbeesve veszik tudomásul, hogy a főhadnagy ideálja és a délceg hadnagy menyasszonya ugyanaz a személy. A hadnagy érzi, hogy az elvesztett félkarért, melyet a bajtárs hozott áldozatul, életének minden cselekedeté kevés volna s a csonka karú hős lealázónak tartaná elröbölni egy bajtárs szerelmét.

Dülöre kerül a dolog. A két férfi végzetes szerelmében már-már nincs kiút, mikor a leány magának tartja fenn a választás jogát. Szívvel a béna hős mellett foglal állást, tudva, hogy ez a tiszta férfirajongás megmásíthatatlanul örökké az övé s e jellemes hősnek ő jelenti ez életet. A délceg hadnagy szívének sebe könnyebben begyógyul, mint az orosz mezőkön elvesztett félkar, amely nélkül a

Jelenet a „Külvárosi őrszoba“ című megjelenés előtt álló magyar filmből

megértés harmóniájában még mindig teljes értékű életet lehet eltölteni.

Az író mondanivalója mindenhol érvényesül a filmen. A díszletek stílusosak és szépek. A harctéri felvételek kissé a nagygyakorlatokra emlékeztetnek, mert a híradók többet mondanak már el nekünk a második világháború szörnyű küzdelmeiből.

A szereplők egyöntetűen jók. Elsősorban *Timár József* kell megdicsérenünk. Az

igazi katonát eleveníti meg. *Szilassy* hadnagya végig kedves és szimpatikus. Ha nincs is a filmen utalás szerelmi problémájának megoldására, érezzük, hogy ez a jóképű hadnagy gyorsan fog megérintő szívre találni. *Halassy Mariska* az édesanya szerepében meleg, közvetlen hangokat szólaltat meg. Így él képzületünkben az önfeláldozó, magyar anya, akit magunk elé rajzolunk. *Simor Erzsi* — különösen a két férfi között való választás jelenetében — meggyőző és szimpatikus alakítást nyújt. Törekeny, nőies alakja pompásan testesíti meg azt az ideált, aki egy férfi kép-

zetében mélységesen élni tud. Az epizódisták közül *Barkóczi Beáta* játszik rövid szerepet, azonban nehezen állapítható meg egy-két jelenetből, hogy mit fog nyújtani a jövőre. A fotográfálás sem juttatta teljes mértékben érvényre szépségét.

A film legszebb háborús filmjeink közül való, értékes szolgálót tesz a lelkek hazafias ápolásában, mert nem elriaszt, rémítget, hanem arra tanít, hogy a vérzivataros események közepette születnek meg a mélyebb és legnehezebb emberi érzések, amelyekért érdemes élni és meghalni.

Gy. K. E.

Két asszony

Írta: *Flers és Cailavet*

Rendezte: *Alexander Sway*

Főszereplők: *Raimu, Maur-*

gerite Pierny, Jösette Day

Produkción: *Marcell Pagnol*

Cenzúra: *felüli*

Hossza: *2135 méter*

Beszél: *franciául*

Forgalombahozza: *Jupiter*

Filmkereskedelmi Rt

Bemutatta: *Korzó*

Ez a film, műfaját illetően nehezen osztályozható a mos-

(erkölcsi tartalma?) végig kétségek között tart.

Raimu erős egyénisége és egyedülálló játéktípusa kárpótol az összes fogyatékoságokért, amit néhány kellemes és néhány kellemetlen epizódistátámogat a szórakoztatásban.

A film egy szorgalmas tisztviselő hétköznapjait mutatja be. A szürke és dísztelen irodák világába beszűrődik a családi élet szennye, ami itt ott komikussá teszi úgy a derék tisztviselőt, mint kollégáját, ahol egyik megcsalja a másikat. A kellemetlen feleségtől (valóban vérlázítóan kellemetlen) nehezen tud megszabadulni a kötelességteljesítő férj (*Raimu*), akiben végül is felülkerekedik a legénykedés ördöge s 50 esztendősen létére (a vele előzőleg illegális kapcsolatban élő) gépirókisasszonyát feleségül veszi.

Az egyszerű ember, mikor figyelmeztették egy fiatal leánnyal kötött házasság várható következményeire, azt felelte: »Inkább eszem csirkét mással közösen egy tából, mint tyúkot egyedül«. Nagyjából ez a film tartalma és erkölcsi »tanulása« is. A film hosszas dialógjait csak a franciául tudók érthetik meg, mert a magyar felirat hosszú perceként hiányzik. A fordító igen helyesen elhallgatott bizonyos részleteket.

Josette Day bájos alakja kirá a filmből és szeretnének *Raimu*-val — kinek művészetét egy percre sem vonhatjuk még a film alapján sem kétségbe — napsugarasan filmen látni. Ez a »Két asszony« tanulása.

Gy. K. E.

Fények az éjszakában

Rendezte: *Marjo Mattoli*
Zenéjét szerezte Csajkovszky és Lichtkopin műveinek felhasználásával: *Carlo Innocenzi*

Főszereplők: *Alida Valli, Losco Giacchetti, Carlo Calamai, Enzo Bilioffi, Carlo Campanini.*

Gyártotta: *Italienne Roma.*
Fogalomba hozza: *Magyar Filmiroda.*

Cenzúra: *aluli.*

Hossza: *2264 méter.*

Beszél: *olaszul.*

Bemutatta: *Nemzeti Apollo.*

Kedves, poetikus film, kis-sé szentimentális történet, amely azonban leköti a közönség érdeklődését. Színes fordulataival, friss tempójával a főszereplők tökéletes, kifejező játékával, mindvégig izgalomban tartja a nézőt. Majdnem azt mondhatjuk, hogy épen a szentimentális jellegénél fogva szórakoztatja el az embert úgy, ahogyan annak maradéktalanul meg kell történnie egy film nézésénél.

A fiatal bányamérnök egy véletlen féltreértés folytán be-

kérül Ferri orvosprofesszor házába és megismerkedik a professzor két szép fiatal leányával. Már az első találkozás után felébred a vonzódás Marianában a mérnök iránt és így nővérel Clárával együtt hamarosan meglátogatja a férfit munkahelyén egy sítúra ürügye alatt. Nővére csak futó szórakozásnak tekinti a mérnököt, de mégis szakít eddigi udvarlójával, a hegedűművésszel, aki utána jön és követelőzni kezd.

Nemsokára haza kell utazniuk a leányoknak. Az elutazás reggelén megjelenik a mérnök és megkéri a Clara kezét. A lány igent mond, bár nem szereti a férfit, de úgy érzi, biztonságos és nyugodt élete lesz mellette. Közben találkozik előbbi udvarlójával, aki újjult szenvedéllyel ostromolja. Mindenáron rá akaraja venni, hogy kísérje el külföldi turnéjára. Clara ingadozik, de talán hű maradna a vőlegényéhez, ha jennek nem kellene hosszú időre a tropusokra utazni, hogy egy elhanyagolt bányá-

ban rendet teremtsen. Alig, hogy elmegy, Clara megszőkik.

Marina és az apja nem merik megírni a távol élő vőlegénynek az igazságot. Egy nap azonban megjön a hír, hogy a mérnököt súlyos szerencsétlenség érte és elvesztette a szemévilágát. Marina képtelen felvilágosítani őt a valóságról és amikor megérkezik, magára vállalja a szerelmes menyasszony szerepét. Emberfeletti jóssággal enyhíti a vakember lelkigyötrelmeit és az egyre jobban ragaszkodik hozzá. De egyszer egy beszélgetést kihallgatva rájön az igazságra a férfi.

Orvosok elhatározzák, hogy még egy műtétet megkísérlelnek a mérnök szemén és ez sikerül is. Az utolsó pillanatban Marina hazakeríti elszökött testvérét is és megkönynyebülten viszi magával a klinikára. Azonban a látását ismét visszanyert mérnök teljes közönnyel halad el régi menyasszonya mellett és mérhetetlen szelelemmel öleli magához Marinát.

Marina szerepét a magyar közönség kedvence *Alida*

Vali játsza. Bűbajos lényével, páratlan művészetével, csodálatos arcjátékával most is méltán érdemel nagy elismerést és ezzel a szerepével is csak egyre jobban beférkőzik a magyar mozilátogatók szívébe. Partnere a szintén jól ismert *Fosco Giacchetti*, akinek kiegyensúlyozott férfias, őszinte elmélyült alakításáról most is csak a legjobbat mondhatjuk. *Clara Calamai* pompásan, minden túlzás nélkül formálja meg a könnyelmű nővért és a kisebb szereplők is kitűnnek.

A film egész kiállításán látszik, hogy nem spóroltak a producerek. A külső felvételek egészen elragadóak. A rendezés munkája minden nagyvonalúsága mellett is megmarad a finom érzelmi érzékeltetés határai között és épen a részek kiemelásával alkot nagyot. A fényképezés hibátlan, sehol egy fárasztó figyelemkoncentrációt nem kíván egy kép sem. Tájfelvételei mint festmények hatnak. Egyszerre látjuk minden részletét. Jó film, sokáig futni fog.

Cs. M.

MIT HOL JÁTSZANAK?

Anna-Mária	Atrium, Omnia Szittyia	Házasság	Andrássy, Damjanich, Kultur, Kristály, Korona, Turán, Maros Hungária, Pluto, Tátr Ugocea
A barátinóm	Uránia	Hegyek lánya	Pátia
Anőnek mindigigaza van	Rádus	Katyi	Deák, Kaszinó
A 103. nem tér vissza	Népszínház	Keresztúton	Beleznai
A két örömapa	Palota	Két asszony	Korzó
Bengázi	Capitol	Király bolondja	Aba, Admiral, Nyugat, Otthon, Toldi
Bécsi vér	Atilla	Lidércfény	Erzsébet, Turán, Homeros, Turul
Bűnös vagyok	Éva	Megvédtem egy asszonyt	Glória
Családunk szégyene	Scala	Moszkvai éjszakák	Anna
Egy asszony visszanez	Barlang	Negyediziglen	Mesevár
Fények az éjszakában	Nemzeti Apolló	Styx kapitány leszámol	Adria, Nap, Nép
Férfihűség	Bethlen, Csaba, Duna, Újbuda	Szegény gazdagok	Tisza
Gentry-fészek	Alkotás	Szerelem nem szégyen	Ráday
Gyávaság	Kamara	Szerelmi vihar	Székely
Halálos csók	Belvárosi, Baross, Diadal, Ipoly, Budai Apolló, Hazám, Józsefvárosi, Körönd, Rákóczi, Tinódi, Zuglói	Titkos parancs	Corvin
		Üszó város	Fórum
		Vágyak asszonya	Vitéz

M3J

991.

178. sz.

A semleges Svájcban is hiány van folyékony üzemanyagokban. Ezért most fagázüzemre rendezik be a mezőgazdaságban nélkülözhetetlen traktorokat. Teljesítményük semmivel sem marad el a benzin vagy nyersolaj üzemű gépek mögött.

A közellátás szempontjából nagy szerepet játszik a különböző növényi olajokból készített margarín. Gyártása már igen fejlett. A vajhoz hasonló minőségű egészséges és tápláló ételzsiradék nagy tömegben kerül forgalomba.

A sportcsarnok dzsudótanfolyamára a közönség köréből sokan jelentkeztek. A három hónapig tartó tanfolyamon a résztvevők elsajátítják a kifinomult japán fogásokat.

50 évvel ezelőtt szólalt meg először Budapesten a Telefonhírmondó, vagy ahogy akkor nevezték, a Beszélő Újság. Feltalálója Puskás Tivadar, a múlt század egyik legkiválóbb technikus. Szentalítását maga Edison is elismerte. Tőle származik a telefonközpont gondolata. A párisi központ felállítását után ő teremtette meg az első budapesti telefonközpontot. Az ő agyában született meg az egy központból közvetített műsor gondolata is. Kísérletei során 1881-ben a párisi opera előadását a világiállítás egyik csarnokába közvetítette. A Beszélő Újságot 1893 február 15-én helyezte üzembe. Egy hónap alatt Puskás 70 kilométer hosszú önálló hírmondó vonalat épített ki és 100 előfizetőt kapcsolt be. Ez a hálózat a rádió megjelenéséig állandóan növekedett. Ferenc József arany fülhallgatói, amelyekkel a millenniumi kiállításon a telefonhírmondó közvetítését hallgatta. A hírmondó állandó pavillonja a kiállításon, amelyben már hangszóróval közvetítették a műsort: Funiculi-funicula, szárnykürt-szólv zongorakiséréttel. Felvéve Budapesten, 1896 június 6-án. A hírmondó szerepét már átvette a rádió, de Budapesten máig is üzemben maradt. Puskás Tivadar csak egy hónappal élte túl találmánya megvalósítását. Világraszóló elgondolását azonban ma is hirdetik a rádióállomások műsoradásai.

Csapataink ellátására tábori sütőüzemben készül a harcoló honvéd kenyere.

A szovjet tömegtámadások során minden helységért ádáz küzdelem folyik. Rombadólt falvak határában csapataink hősi helytállással tartóztatják fel a támadó bolsevistákat. Kilőtt szovjet harcokcsik roncsai borítják a csatateret.

A szovjethadsereg a számára kedvező téli időjárásban mindenütt támadja a keleti arcvonalat. A német és szövetséges csapatok szakadatlan súlyos harcokban verik vissza az ellenséget.

Az Olaszország elleni éjszakai ellenséges repülőtémadások elhárítására éjszakai vadászok szállnak fel. Ellenséges repülőgépek a fényszórók csóvjában. Égve zuhan le az egyik támadó gép.

Stockholmban ünnepélyes keretek között megnyitották a képviselőházat.

A norvég nemzeti kormány megalakulásának egy éves évfordulóját ünnepli.

A spanyol ifjúság a »Három királyok« napját ünnepli.

A német könnyű atlétákat a tél mindannyiszor különös probléma elé állítja. Hol kellemesebb a sport? A szabadban vagy pedig a fedett csarnokban? Ezek a tornászok úgy látszik a szabadban való sportot előnyösebbnek tekintették. De csak rövid időre, mert máris igyekeznek tető alá vonulni.

Ezek a svéd Göta-lányok azonban forróbb vérrrel rendelkeznek, de az is lehetséges, hogy ők jobban megszokták a hideget.

A roannei pályaudvarra egy 9 tiszt és 109 közlegényből álló csoport érkezett,

Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által engedélyezett filmek

LUCE olasz világhíradó 65. (Hun-
nia) hangos riport 1 felvonásban, a
LUCE filmgyárban 1943. évben készült,
280 m hosszú.

Az éneklő Németország (Singendes
Deutschland) (Budapest Film) hangos
ismeretterjesztő 1 felvonásban, a
Boehner filmgyárban 1942. évben ké-
szült, 522 m hosszú.

UFA világhíradó 174. (német beszéd-
del) (UFA) hangos riport 1 felvonás-
ban, az Univerzum filmgyárban 1943.
évben készült, 348 m hosszú.

Vágyak valcere (Három keringő)
(Trois valse) (Művelődés) zenés víg-
játék 6 felvonásban, a Paris Studio
Cinema gyárban készült, 2659 m
hosszú.

Életveszélyben a csúcsig (Nagy Má-
ria) hangos kultúrfilm 1 felvonásban,
a Bavaria filmgyárban 1940. évben ké-
szült, 417 m hosszú.

**Kísérőműsorul a kötelező arány-
számba beszámíthatónak minősítette.**

Erdélyért (Szeretfalva—dédai vasút
építése) (M. F. I.) hangos riport 1 fel-
vonásban, a Magyar Film Irodában
1942/43. évben készült, 441 m hosszú
filmet, mint Magyarországon készült,
magyar nyelvű mozgófényképet.

Fehér emberek (Inferno Giallo) (Kár-
pát) hangos dráma 5 felvonásban, a
Cenecitta filmgyárban 1942. évben ké-
szült, 2597 m hosszú.

Magyar világhíradó 988. (M. F. I.)
hangos riport 1 felvonásban, a Magyar
Film Irodában 1943. évben készült, 263
m hosszú.

Rajzos híradó 151. sz. (M. F. I.) han-

gós riport 1 felvonásban, a Magyar
Film Irodában 1943. évben készült, 85
m hosszú.

Ufa világhíradó 175. (Auslandston-
woche Nr. 175) (Ufa) hangos riport
1 felvonásban, az Univerzum filmgyár-
ban 1943. évben készült, 356 m hosszú.

Luce olasz világhíradó 66. sz. (Hun-
nia) hangos riport 1 felvonásban, a
Luce filmgyárban 1943. évben készült,
270 m hosszú.

Igy kell sielni! (Osterkitour in Ti-
rol) (Nagy Mária) hangos riport 1
felvonásban, a Bavaria filmgyárban,
1939 évben készült, 573 m hosszú.

Földindulás — előzetes (Magyar Film
Iroda) hangos reklám 1 felvonásban,
a Hunnia filmgyárban 1939. évben ké-
szült, 96 m hosszú.

Ufa világhíradó 175 sz. (német be-
széddel) (Auslandstonwoche Nr. 175.)
(Ufa) hangos riport 1 felvonásban, az
Univerzum filmgyárban 1943. évben ké-
szült, 356 m hosszú.

Felelős szerkesztő:

MATOLAY K. GÉZA dr.

Felelős kiadó:

LIEBER LÁSZLÓ dr.

Kiadóhivatali főnök:

GYIMESY KÁSÁS ERNŐ

Készült a

»Jövő« nyomdászövetkezet műhelyében

Budapest, IX., Erkel-u. 17.

Telefon: 182—278.

Felelős vez.: Demjén Ferenc.

A cirkuszvilág örök varázsa

**Az artistasors minden
öröme és feszültsége**

**A lélekzetállító
mutatványok
forró izgalma árad**

A TIGRISEK URA

c. Tobis filmből

(Régebbi címe: A HALÁL JEGYESE)

Forgalombahozza:

Rendezte:

KARL ANTON

VII., RAKÓCZI-ÚT 52. TELEFON: 223-435

Budapest,
1943.
febr. 24.
V. évf.
8. sz.
Egyes
szám ára:
70 fill.

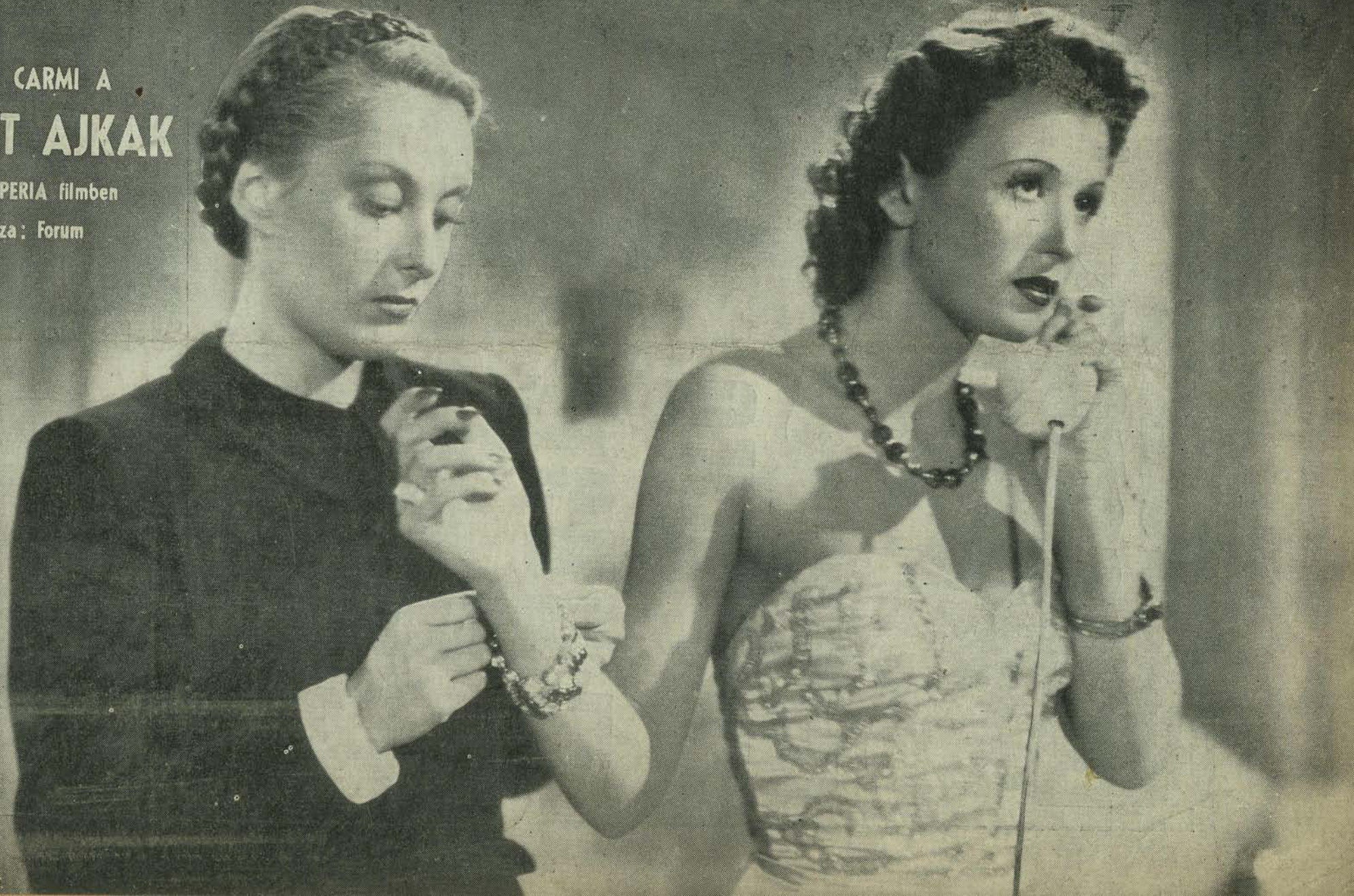
ESPERIA

SZERKESZTI
DR. MATOLAY
K. CÉZA

VERA CARMÍ A
LEZÁRT AJKAK

című ESPERIA filmben

Játssza: Forum

ESPERIA
FILMFORGALMI RT.